

Regeringens proposition

1981/82:26

med förslag till ändrat deklarationsförfarande vid arvs- och gåvobeskattningen;

beslutad den 8 oktober 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att deklarationsförfarandet vid arvs- och gåvobeskattningen förenklas, främst genom att deklarationen i fortsättningen behöver ges in i endast ett exemplar.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt**

Härigenom föreskrivs att 26, 47, 48 och 51 §§ samt 55 § 4 mom. lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*26 §²

Den som omhänderhar dödsbos egendom ävensom skattskyldig har att tillhandahålla den utredning, som prövas erforderlig för bedömande av egendoms värde.

Till upplysning om värde å fast egendom skall företes taxeringsbevis eller kronodebetsedel eller, där egendomen jämligt 22 § 2 mom. första eller tredje stycket åsatts särskilt värde, länsstyrelsens beslut i ärendet. Påkallar skattskyldig tillämpning av sådant särskilt värde, skall nödigt anstånd med skatteärendets avgörande lämnas för uppvisande av länsstyrelsens beslut, såvida det styrkes, att ansökan om åsättande av särskilt värde å egendomen blivit gjord.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförbara värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan med saken förtrogen. Är sådan handling icke noterad å börs, skall företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill enligt senast verkställd prövning handlingen må hava upptagits vid taxering enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Till upplysning om värde av fast egendom skall företes taxeringsbevis eller, där egendomen enligt 22 § 2 mom. första eller tredje stycket åsatts särskilt värde, länsstyrelsens beslut i ärendet. Påkallar skattskyldig tillämpning av sådant särskilt värde, skall erforderligt anstånd med skatteärendets avgörande lämnas för uppvisande av länsstyrelsens beslut, såvida det visas, att ansökan om åsättande av särskilt värde av egendomen blivit gjord.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförbara värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan med saken förtrogen. Är sådan handling icke noterad på börs, skall företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill enligt senast verkställd prövning handlingen kan ha upptagits vid taxering enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

² Senaste lydelse 1971:403.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Beskattningsmyndigheten må, där särskild anledning föreligger, förordna lämplig person att verkställa uppskattning av lös egendom till ledning för dess värdering. Förordnande som nu sagts må, efter framställning av den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten, meddelas av hovrätten i dit fullföljt skatteärende. Det åligger skattskyldig eller den, som för skattskyldig omhänderhar egendom, att hålla egendomen tillgänglig för besiktning ävensom att tillhandagå förrättningsmannen med upplysningar och annan utredning. Ersättning åt förrättningsmannen erlagges, om egendomen ingår i dödsbo, av boet och eljest av den för egendomen skattskyldige.

47 §³

Deklaration skall avgivas på heder och samvete och innehålla uppgift om

A) då deklARATIONEN avser arvfallen eller testamenterad egendom:

1) arvlåtarens (testators) och den skattskyldiges fullständiga namn och hemvist;

2) arvlåtarens (testators) dödsdag och, om skattskyldighet inträtt senare, tidpunkten härför;

3) förhållandet mellan arvlåtaren (testator) och den skattskyldige ävensom, vid tillämpning av 30 § första stycket, det förhållande, efter vilket i sådant fall skatten skall beräknas;

4) de grunder, efter vilka lottens storlek bestämts;

5) beskaffenheten och värdet av den egendom, varav lotten består;

B) då deklARATIONEN avser förvärv, som vid försäkringstagares död tillfallit förmånstagare, vilken icke tillika är arvinge eller testamentstagare:

förhållanden motsvarande de ovan under A) 1), 2), 3) och 5) angivna;

C) då deklARATIONEN avser gåva eller annat jämlikt 37 § därmed i beskattningshänseende likställt fång:

1) givarens och den skattskyldiges fullständiga namn och hemvist;

2) tidpunkten för gåvans fullbordande eller för överlämnandet till mottagaren av handling, innefattande giltig utfästelse om gåvan, eller, om skattskyldighet inträtt senare, tidpunkten härför;

3) förhållandet mellan givaren och den skattskyldige ävensom, vid tillämpning jämlikt 40 § av föreskriften i 30 § första stycket, det förhållande, efter vilket i sådant fall skatten skall bestämmas;

4) egendomens beskaffenhet och värde;

5) tidigare förvärv, till vilka jämlikt 41 § hänsyn skall tagas vid skattens bestämmande.

Angående skyldighet att i deklARATIONEN, som avser arvfallen eller testamen-

³ Senaste lydelse 1974:857.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

terad egendom eller förvärv, som omförmäles ovan under B), lämna uppgift angående vissa tidigare förvärv stadgas i 19 §.

Där deklaration avser egendom, vilken av föregående innehavaren på livstid innehafts med sådan rätt, varom förmäles i 8 §, skola jämväl föregående innehavarens fullständiga namn och hemvist uppgivas.

Vad ovan sägs beträffande arvlåtare (testator) skall beträffande fideikommiss, som avses i 30 § andra stycket, gälla närmast föregående innehavaren.

Deklaration *skall avlämnas i två exemplar och, om den avser gåva eller annat jämlikt 37 § därmed i beskattningshänseende likställt fång, avfattas å blankett enligt formulär, som fastställles av regeringen. Deklarationen skall åtföljas av handlingar, innefattande upplysning om de förhållanden, som äro av betydelse för skattens bestämmande. Har bouppteckning efter utlänning härstädes förrättats men vid ingivandet av deklaration angående kvarlåtenskapen ännu icke blivit inregistrerad, skall vid deklarationen fogas bouppteckningen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.*

Deklaration *som avser gåva eller annat enligt 37 § därmed i beskattningshänseende likställt fång, avfattas på blankett enligt formulär, som fastställs av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Deklarationen skall åtföljas av handlingar, innefattande upplysning om de förhållanden, som är av betydelse för skattens bestämmande. Har bouppteckning efter utlänning förrättats här men vid ingivandet av deklaration angående kvarlåtenskapen ännu icke blivit inregistrerad, skall vid deklarationen fogas bouppteckningen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.*

48 §⁴

Avlämnade deklarationer skall förvaras hos beskattningmyndigheten under tolv år från utgången av det år, under vilket de har ingivits. Om beskattningmyndigheten eller den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten av särskild anledning finner det påkallat, skall en deklaration förvaras under femtio år från utgången av det år, under vilket den har ingivits. Efter utgången av nu angivna tider skall deklarationerna förstöras.

Avlämnade deklarationer skall förvaras hos beskattningmyndigheten under tolv år från utgången av det år, under vilket de har ingivits. *Vad nu har sagts gäller även om deklarationen inte har föranlett att skatt fastställts.* Om beskattningmyndigheten eller den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten av särskild anledning finner det påkallat, skall en deklaration förvaras under femtio år från utgången av det år, under vilket den

⁴ Senaste lydelse 1980:1091.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

har ingivits. Efter utgången av nu angivna tider skall deklARATIONERNA förstöras.

51 §⁵

Ärende rörande fastställande av skatt, som ej skall uttagas efter deklARATION, upptages till avgörande vid inregistrering av bouppteckning eller handling, som avses i 20 kap. 10 § ärvdabalken, eller när handling som avses i 49 a § inkommit till beskattningsmyndigheten eller, där jämlikt 17 § anstånd med skattens fastställande blivit beviljat, när till beskattningsmyndigheten ingivits handling, för vars företeende anståndet beviljats, eller, om sådan handling icke ingives inom anståndstiden, vid utgången av sistnämnda tid eller, då jämlikt 32 § a) efterbeskattning skall äga rum till följd av bevakning av där omförmält testamente, vid bevakningen.

Bevis om det belopp, vartill skatten blivit fastställd, skall tecknas på bouppteckning eller handling, som avses i 20 kap. 10 § ärvdabalken eller i 49 a §, *eller i fall, då deklARATION skall avgivas, på det exemplar av deklARATIONEN, som återställs till den skattskyldige.* När efterbeskattning jämlikt 32 § a) skall ske till följd av bevakning av testamente, skall sådant bevis tecknas på utgående expedition angående bevakningen.

Bevis om det belopp, vartill skatten blivit fastställd, skall tecknas på bouppteckning eller handling, som avses i 20 kap. 10 § ärvdabalken eller i 49 a §. När efterbeskattning enligt 32 § a) skall ske till följd av bevakning av testamente, skall sådant bevis tecknas på utgående expedition angående bevakningen.

Har jämlikt 17 § beviljats anstånd med fastställande av skatten, åligger det dödsboet att tillhandahålla beskattningsmyndigheten utlämnad bouppteckning för sådan anteckning som sägs i föregående stycke.

Handling, som anges i andra stycket, skall för anteckning, som där avses, tillhandahållas överrätt, när denna fastställt skatt till högre belopp än förut beräknats, och den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten, när skattskyldig vitsordat anmärkning som framställts av denna myndighet.

55 §

*4 mom.*⁶ Har anstånd medgivits, skall länsstyrelsen förse handling, som avses i 53 § sista stycket, förut-

4 mom. Har anstånd medgivits, skall länsstyrelsen förse handling, som avses i 53 § *fjärde och femte*

⁵ Senaste lydelse 1969:386.

⁶ Senaste lydelse 1964:310.

Nuvarande lydelse

om med anteckning om det kontant inbetalda skattebeloppet, med bevis om att skuldförbindelse blivit avlämnad för återstoden av skattens belopp.

Föreslagen lydelse

styckena, förutom med anteckning om det kontant inbetalda skattebeloppet, med bevis om att skuldförbindelse blivit avlämnad för återstoden av skattens belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-10-08

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tilländer, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition med förslag till ändrat deklarationsförfarande vid arvs- och gåvobeskattningen

Länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON) har till regeringen överlämnat förslag till förenklingar i de rutiner som f. n. tillämpas vid gåvobeskattningen. Förslagen kräver ett par mindre ändringar i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt. AGL. De berör även rutinerna vid arvsbeskattningen. Bakgrunden är följande.

Beskattningsmyndighet såvitt gäller gåvoskatt är länsstyrelsen. Gåvotagaren är skyldig att deklarerat sitt förvärv senast den 15 februari året efter det då skattskyldigheten inträdde (45 § första stycket D och 46 § andra stycket AGL).

Såvitt gäller arvsskatt är tingsrätten beskattningsmyndighet. Skatten fastställs i det helt övervägande antalet fall med ledning av bouppteckningen. I vissa fall – bl. a. då det är fråga om framskjutna förvärv eller då någon omständighet framkommit som föranleder efterbeskattning – skall den skattskyldige i stället avge deklaration till ledning för skatteberäkningen (45 § första stycket A–C AGL).

Både för arvs- och gåvobeskattningen gäller att deklarationen skall ges in i två exemplar (47 § femte stycket AGL). För gåvobeskattningens del fastställer regeringen formuläret för deklarationsblanketten.

Tingsrätternas beslut tas in i bouppteckningsprotokollet. länsstyrelsernas i en särskild beslutsförteckning (62 § första och andra styckena AGL). Bevis om det fastställda skattebeloppet tecknas på originalbouppteckningen resp. på det ena deklarationsexemplaret som senare återställs till den skattskyldige (51 § andra stycket AGL).

Den skattskyldige skall också få meddelande om beloppet av obetald skatt, betalningssättet, tiden inom vilken beloppet skall betalas m. m./8 § arvs- och gåvoskattekungörelsen (1958:563)/. Om överrätten senare höjer skatten eller om kammarkollegiet framställer en anmärkning som vitsordas av den skattskyldige skall den skattskyldige få ett nytt sådant meddelande. Även blanketten för dessa meddelanden fastställs av regeringen. Samma blankett

används av länsstyrelserna och tingsrätterna.

Beskattningsmyndigheternas beslut angående fastställande, eftergift eller återvinning av skatt skall granskas av kammarkollegiet (64 § 1 mom. AGL). Enligt 64 § 2 mom. AGL resp. kungörelsen (1971:713) om renovationen av bouppteckningsprotokoll skall ett exemplar av beslutsförteckningen resp. bouppteckningsprotokollet för detta ändamål överlämnas till kollegiet.

Som inledningsvis nämnts har LON överlämnat förslag om förenkling av rutinerna såvitt gäller gåvoskattningen. Förslagen, som har upprättats inom länsstyrelsen i Stockholms län, innebär i korthet att deklarationen skall ges in i endast ett exemplar och att det meddelande som enligt 8 § arvs- och gåvoskattekungörelsen skall sändas till den skattskyldige skall användas även för redovisning av skälen för beslutet. Några redaktionella ändringar i 26 § tredje stycket och 55 § 4 mom. AGL har samtidigt föreslagits. Länsstyrelsen har även upprättat förslag till nya blanketter. Enligt LON:s mening är det angeläget att förslagen genomförs.

Efter remiss har yttrande över förslagen avgetts av domstolsverket, kammarkollegiet, riksskatteverket (RSV) och länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Västerbottens län.

Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget om ändring av handläggningsrutinerna eller lämnar det utan erinran. Ett par länsstyrelser påpekar särskilt att det skulle innebära en värdefull förenkling.

Domstolsverket och *kammarkollegiet* har anfört att de nya rutinerna bör tillämpas även vid arvsbeskattningen i de fall denna grundar sig på uppgifter som lämnas i en deklaration. Kammarkollegiet har vidare anfört bl. a. följande. Förändringen skulle medföra att en myndighet som fattar beslut om återvinning, eftergift e. d. inte längre får tillgång till en handling på vilken samtliga tidigare beskattningsbeslut finns antecknade. Detta förhållande skulle enklast kunna botas med ett stadgande om att i brädden av protokollet (förteckningen) angående det första beslutet antecknades alla senare beslut som medför ändring i kontokurantförhållandet mellan staten och den skattskyldige. Vidare bör, i de fall deklarationen inte leder till att någon skatt fastställs, deklarationen sändas tillbaka till den skattskyldige. För dessa fall skulle det vara lämpligt att beslutet alltjämt tecknades på deklarationsexemplaret och att kompletterande bestämmelser infördes om hur kammarkollegiets granskning av dessa ärenden skall ske. Bestämmelser behövs även för att garantera att kollegiet får del av länsstyrelsernas beslut om eftergift och återvinning.

RSV erinrar om att ytterligare förenklingar föreslagits i det s. k. ÖBO-projektets rapport Förenkla taxeringsprocessen.

För egen del får jag anföra följande. Av LON:s skrivelse liksom av remissbehandlingen har framgått att det nuvarande förfarandet med två deklarationsexemplar i gåvoskatteärendena innebär ett onödigt merarbete. Det av LON överlämnade förslaget har genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Jag föreslår att det genomförs. Som ett par remissinstanser har

påpekat bör det gälla även arvsbeskattningen. Mina förslag medför ändringar i 47 § femte stycket och 51 § andra stycket AGL. I det förstnämnda stycket bör bestämmelsen om att deklarationen skall ges in i två exemplar tas bort. Samtidigt bör bestämmelserna kompletteras så att regeringen får möjlighet att i framtiden delegera uppgiften att fastställa formulär för deklaraionsblanketten. I det sistnämnda stycket bör bestämmelsen om att ett bevis om den fastställda skatten skall tecknas på det exemplar av deklarationen som återställs till den skattskyldige utgå. Som framhållits av länsstyrelsen i Stockholms län kan det meddelande som enligt 8 § arvs- och gåvoskattekungörelsen skall sändas till den skattskyldige användas även för att meddela den skattskyldige den fastställda skatten och i förekommande fall skälen för beslutet.

Samtidigt bör 26 § tredje stycket och 55 § 4 mom. AGL ändras redaktionellt i huvudsaklig överensstämmelse med länsstyrelsens förslag.

Kammarkollegiet har i sitt yttrande uppehållit sig vid det fall då deklarationen inte leder till beskattning. Enligt kollegiets mening bör beslutet i dessa fall alltså tecknas på deklarationen och denna återsändas till den skattskyldige. Till stöd för ett sådant förfarande har kollegiet anfört att det inte föreligger någon deklarationsskyldighet i de fall då ett förvärv inte är skattepliktigt och att den enskilde därför har rätt att återfå deklarationen. Det är i och för sig klart att någon deklarationsskyldighet inte föreligger när förvärvet inte är skattepliktigt. Enligt min mening följer emellertid inte automatiskt att den som lämnat in en deklaration men inte befunnits skattskyldig skulle ha en ovillkorlig rätt att få tillbaka deklarationen. Det skulle vidare vara opraktiskt om beskattningsmyndigheten i ett sådant fall skulle behöva avhända sig beslutsunderlaget och tvingas dokumentera detta på annat sätt. Det kan sättas i fråga om inte bestämmelsen i 48 § första stycket AGL om förvaring av avlämnade deklarationer redan i dag ger myndigheten rätt att behålla de deklarationer som inte leder till någon skatt. För att undanröja alla oklarheter bör dock bestämmelsen uttryckligen göras tillämplig också på dessa fall. Jag vill för fullständighetens skull också påpeka att beslutet i enlighet med 62 § AGL skall tas upp i beslutsförteckningen och att den skattskyldige självfallet skall underrättas om beslutet genom ett särskilt meddelande.

Kammarkollegiet har vidare efterlyst bestämmelser som garanterar att kollegiet får del av länsstyrelsernas beslut om återvinning och eftergift. Dessa synes i regel inte tas upp i beslutsförteckningen utan i stället sättas upp särskilt. Ett sådant förfarande kan i och för sig synas ändamålsenligt med hänsyn till att beslutsförteckningen inte medger någon redovisning av skälen för beslutet. Förfarandet strider emellertid mot bestämmelsen i 62 § andra stycket AGL. Även beslut om återvinning och eftergift skall således tas upp i förteckningen. Den skattskyldige skall i stället underrättas genom ett särskilt meddelande.

Jag kommer senare att föreslå regeringen att komplettera arvs- och gåvoskatteskattregleringen och att fastställa nya formulär för deklarationer och underrättelser.

Det s. k. ÖBO-projektets rapport har nyligen remissbehandlats. Ärendet övervägs f. n. inom budgetdepartementet. Jag är inte beredd att nu ta ställning till de ytterligare förenklingar som föreslagits där.

Med hänsyn till frågans beskaffenhet saknas anledning att inhämta lagrådets yttrande.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.